

Planleggings- og samordningsdepartementet

Arbeidsgiveravdelingen

PM 1997-20

Opphevelse av bevilgningsreglementet § 10, retningslinjer

1997.09.29 Til Statsforvaltningen og Riksrevisjonen Gjelder Sph pkt2.02.02-03,

3.04.01

Planleggings- og samordningsdepartementet (PSD) har, i samråd med Finansdepartementet, utarbeidet disse retningslinjene for hvordan statlige virksomheter skal håndtere opprettelse, inndraging og omgjøring av stillinger etter 1.oktober 1997. Retningslinjene vil gjelde inntil videre, og vi vil vurdere behov for eventuelle endringer når de enkelte virksomheter har hatt anledning til å praktisere dem en tid. Enkelte spørsmål vil eventuelt også måtte avklares nærmere med Hovedsammenslutningene/Norsk Lærertag. Nedenstående retningslinjer gir derfor uttrykk for departementets standpunkt. Vi vil be om at den enkelte virksomhet tar eventuelle spørsmål om praktiseringen av retningslinjene opp med sitt fagdepartement.

1. Innledning.

Stortinget vedtok den 19. juni i Innst S nr 243 (1996-97) reform av Stortingets behandling av stats- og nasjonalbudsjettet. Reformen består bl.a. i opphevelse av Bevilgningsreglementets § 10 om opprettelse, inndraging og omgjøring av ledige statsstillinger. Endringene trer i kraft 01.10.1997 og gjelder i utgangspunktet fram til 30.09.2001.

Stortinget vil utelukkende styre på den nye driftsposten (ny felles post 01), som også skal dekke lønn til tilsatte.

Det vil være det enkelte fagdepartement som har det endelige ansvaret for bemanningens størrelse i de underliggende statlige virksomheter, og dermed for at lønnsutgiftene holdes innenfor de beløp som Stortinget har bevilget til driftsutgifter under hvert budsjettkapittel.

I departementenes tildelingsbrev skal omfanget av bemanningen omtales, sammenlignet med løpende termin. Målenheten er i totale antall årsverk, jf. også Finansdepartementets rundskriv L-12/97 av 25.08-97; "Tillegg 2 til hovedbudsjettsskriv 1998-kontoplan og bemanningsoversikt."

Opphevelsen av Bevilgningsreglementet § 10 medfører ingen konsekvenser for de statlige forvaltningsbedrifter og post 50-institusjoner som hittil har hatt fullmakt til selv å opprette og inndra stillinger. De kan fortsatt fastsette bemanningen. Ordinære forvaltningsorganer med særlig fullmakt til å opprette og inndra stillinger i henhold til en forsøksordning blir behandlet av departementene som øvrige virksomheter.

Det statlige tjenestemannsregister vil fortsatt utarbeide oversikter over antall årsverk per 1. oktober hver år. I tillegg vil det etableres et ekstra tellingstidspunkt for antall årsverk per 1. mars hvert år, første gang per 1. mars 1998. Denne

oversikten skal anvendes som underlag til utarbeidelse av budsjettproposisjonen. Nærmere spesifikasjoner til innrapporteringen vil bli utarbeidet innen årsskiftet.

De tillitsvalgtes medbestemmelse opprettholdes som i dag. Enkelte deler av hovedavtalen bygger på at myndigheten til å opprette og inndra stillinger skal ligge til Stortinget. Etter sin ordlyd vil disse delene ikke lenger kunne anvendes direkte, men må tilpasses de nye rutiner for opprettelse, inndraging og omgjøring. Departementets forslag til slik tilpasning følger av retningslinjene nedenfor.

Oppsigelse på grunnlag av at en besatt stilling er inndratt skal fortsatt være underlagt de samme saklighetskrav som tidligere, og det er heller ikke gjort endringer i saksbehandlingsreglene etter tjenestemannslov, tilsetningsreglement og forvaltningslov. Det vil m.a.o. fortsatt være tilsetningsorganene som skal treffe et eventuelt oppsigelsesvedtak i samsvar med de saklighetskrav og saksbehandlingsregler som følger av lov- og avtaleverket.

2. Generelt om opprettelse og inndraging av statsstillinger

En opphevelse av Bevilgningsreglementets § 10 medfører at det ikke lenger er nødvendig med ledig stillingshjemmel, dvs. Stortingets tillatelse - for å kunne tilsette arbeidstaker. I prinsippet kan den enkelte virksomhet heretter opprette stillinger innenfor rammen av de bevilgede driftsutgifter. Samtidig bortfaller begrepet "inndraging av ledig stilling". Sondringen mellom 2- og 4-årshjemmel og faste hjemler er også bortfalt.

Følgende forutsetninger må heretter være oppfylt for å tilsette arbeidstaker:

- Virksomheten må ha budsjettmessig dekning for de lønnskostnader m.v. som tilsettingen medfører.
- Tilsettingen må være i tråd med departementets tildelingsbrev og de føringer/forutsetninger som er lagt der.
- Tilsettingen må ligge innenfor rammene av tjenestemannsloven. Det er spesielt viktig at midlertidige tilsettinger skjer i samsvar med tjenestemannslovens § 3 og lovens forskrift. Opphevelse av Bevilgningsreglementets § 10 innebærer derfor ingen utvidelse i adgangen til midlertidig tilsetting.

Ved beslutningen om hvilken stillingskode og -betegnelse den nye stillingen skal ha, vil PSD i denne forbindelse presisere at virksomhetene er forpliktet til å følge de eksisterende stillingskoder som er nedfelt i hovedtariffavtalens lønnsplaner. Den enkelte virksomhet har ikke, uten særskilt samtykke fra PSD, anledning til å benytte stillingskoder på andre etatslønnsplaner enn sine egne. Stillingens kunngjøringstekst, innbefattet stillingsbetegnelsen, skal behandles etter tjenestemannsloven og den enkelte virksomhets reglement. Når det gjelder stillingens lønsplassering, minner PSD om Hovedtariffavtalens pkt 2.3.8.

Det er fortsatt en forutsetning at Stortinget orienteres om viktige endringer i en virksomhets organisasjonsplan. Slike endringer, samt spørsmål om opprettelse av sjefsstilling på høyt nivå, skal derfor forelegges Finansdepartementet på forhånd som et ledd i budsjettforberedelsen. Det er ikke hensiktsmessig å opprettholde nåværende inndeling istillingsgruppe I og II. Finansdepartementet vil orientere nærmere om dette i budsjetttrundskrivene, jf. også Finansdepartementets tidligere nevnte rundskriv L-12/97. Vi minner om at organisasjonsendringer fortsatt er gjenstand for medbestemmelse etter Hovedavtalen.

3. Inndraging av besatte stillinger

Departementet antar at det ikke er nødvendig å endre tjenestemannslovens §§ 10 og 13 på grunn av at Bevilgningsreglementets § 10 nå er opphevet.

Stillingsbegrepet skal fortsatt benyttes som arbeidsrettslig begrep.

a) Et vedtak om å inndra en besatt stilling må treffes skriftlig og skal inneholde:

- beskrivelse av stillingens arbeidsoppgaver og status (fast/midlertidig)
- begrunnelse for inndragingen.

Et departement kan bestemme at et vedtak om å inndra en besatt stilling - som eventuelt fører til oppsigelse - skal godkjennes av departementet før det iverksettes. Dersom departementet etter virksomhetens tilsetningsreglement vil være klageinstans for et eventuelt oppsigelsesvedtak, skal departementet ikke godkjenne vedtaket, men kan bestemme at det skal orienteres om vedtaket.

b) Etter at behovet for å inndra stilling(e) er avklart, treffes beslutning om å inndra stilling(e) av ledelsen for virksomheten eller av den ledelsen har gitt fullmakt. Myndighet til å inndra (og opprette) stilling bør ikke spres for mye, men fortrinnsvis legges til ett beslutningspunkt i virksomheten/driftsenheten. Vi minner i denne forbindelse om at slik myndigheten ikke må legges til en embets- eller tjenestemann som sitter i et tilsetningsorgan som eventuelt skal treffe oppsigelsesvedtak for stillingens innehaver. (I departementene er tilsetningsmyndigheten ikke lagt til et kollegialt organ, men til statsråden/departementsråden. Vi vil komme tilbake til hvordan funksjonsdelingen i departementene skal ivaretas.) Før inndraging besluttet, skal det innhentes opplysninger om den rettslige situasjon til stillingsinnehaveren, herunder om vedkommende har rettigheter etter tjenestemannslovens § 13 nr 1. Hvis dette er tilfelle, må det være vurdert om stillingsinnehaveren kan gis fortsatt tilsetning i eventuelle andre ledige stillinger i virksomheten.

c) Vi minner om at myndigheten til å treffe vedtak om oppsigelse følger av tjenestemannslovens § 17 og virksomhetens tilsetningsreglement. Vi minner videre om saksbehandlingsreglene i tjenestemannslovens § 18, tilsetningsreglementet og forvaltningsloven.

Begrunnelsen for inndragingen tas med i oppsigelsesvedtaket og i underretningen til den oppsagte tjenestemann.

4. Bemanningsøkning

Ved opprettelse av nye stillinger som medfører en økning av antall årsverk, plikter arbeidsgiver fortsatt å ta dette spørsmål opp til forhandlinger etter HA § 13 nr 2 b) om fordeling av nye stillinger. Dette gjelder der hvor fordelingen ikke allerede er avgjort gjennom budsjettbehandlingen, alternativt av den som har budsjettdisponeringsmyndigheten.

5. Den tidligere ordning med "omgjøring av ledige stilling"

Opphevelsen av Bevilgningsreglementets § 10 har medført at budsjettfullmakten vedrørende omgjøring av ledige stillinger er opphevet. Dette innebærer at hovedavtalens § 12 nr 1 b) ikke lenger kan anvendes etter sin ordlyd.

Når virksomhetene vil tilsette i en annen stillingsbetegnelse/-kode enn den ledige, opprettes en ny stilling og den opprinnelige stilling inndras samtidig, jf. punkt 2 ovenfor. Slik opprettelse skal drøftes med de tillitsvalgte, jf. hovedavtalens § 12 nr.1 b).

Opphevelsen av stillingshjemmelsystemet medfører også en endring av virksomhetenes adgang til å opprette stillinger i det som hittil har vært betegnet som "stillingsgruppe I." Saker som er blitt betegnet som "organisatoriske stillingsforslag", dvs vedtak om å opprette en ny organisatorisk enhet/avdeling med sjef på høyt nivå, krever fortsatt samtykke fra Finansdepartementet p.g.a. endringen i virksomhetens organisasjonsplan, som Stortinget i viktige saker må orienteres om i budsjettproposisjonen, jf. det som er sagt foran under pkt. 2, siste avsnitt.

6. Omgjøring av besatte stillinger

Opphevelsen av Bevilgningsreglementet § 10 medfører ingen endringer i hovedtariffavtalens bestemmelser om omgjøring av besatte stillinger som et av virkemidlene i sentrale og lokale forhandlinger.

Gjeldende praksis for omgjøring av besatte lederstillinger i tidligere stillingsgruppe I og rådgiver- og prosjektlederstillinger bortfaller. Omgjøring skal også for disse stillingene etter 01.10-97 behandles i samsvar med hovedtariffavtalens bestemmelser.

PSD anser det imidlertid som uheldig med utstrakt bruk av omgjøring til ovennevnte stillinger ved forhandlinger. Som hovedregel må det opprettes nye stillinger for å sikre den nødvendige konkurranse om nye leder- og rådgiver-/prosjektlederstillinger. PSD vil presisere at stillingene må være i overensstemmelse med den enkelte virksomhets stillingsstruktur.

Har noen rettskrav på stillingen, vil den måtte betraktes som allerede besatt, og skal ikke kunngjøres.

7. Omdisponering mellom lønnsutgifter og andre driftsutgifter

Omdisponering mellom lønnsutgifter og andre driftsutgifter er fortsatt en drøftingsgjenstand etter hovedavtalens § 12 nr 1 pkt I). Da reformen i budsjettssystemet har opphevet skillet mellom postene, må utgangspunktet må være at partene skal foreta slike drøftinger i forhold til den enkelte virksomhets internbudsjett og endringer i dette.

8. Begrensninger i bruk av enkelte stillingskoder

Begrensninger ved opprettelse og omgjøring av stillingskodene 1220, 1221 og 1222 under lønnsplan 00.102 Spesialstillinger i departementene, opprettholdes. Det vises til brev av 14.12 1995.

Det er også begrensninger i omgjøring og tilsetning i de stillingskoder som kun skal benyttes for de stillingsinnehavere som er tilbakeført fra lederlønnssystemet til hovedtariffavtalen, jf. PM 14/97 pkt. 11. Dette gjelder:

Lpl 90.100

1309 Avdelingsdirektør

1310 Assisterende direktør

1311 Direktør

Lpl 91.001

1312 Utredningsleder

Lpl 02.401

1313 Fagdirektør

Lpl 05.100

1314 Generalmajor

1315 Kontreadmiral

Etter fullmakt

Per Engebretsen

Odd Bøhagen